

Erfgoeddag 2018 “Ontstaan van Holland”: Presentaties

Ton Vervoort

Aanjagers voor leegstaand erfgoed

Het herbestemmen van monumenten is maatwerk. Daarom heeft de Provincie Zuid-Holland aanjagers aangesteld voor de drie erfgoedsectoren die het meest kampen met leegstand: agrarische, industriële en religieuze. De aanjagers zullen actief bemiddelen bij (langdurige) leegstand van rijksmonumenten, om duurzame herbestemmingen te bevorderen. Speciale aandacht zal daarbij uitgaan naar rijksmonumenten in slechte staat. De aanstelling van de aanjagers beoogt de realisatie van een groter aantal herbestemmingsopgaven. Deze monumenten kunnen daardoor ook in de toekomst worden behouden, benut en beleefd.

Evert van Ginkel

Liever kleine baas dan grote knecht: Holland en de eerste Hollanders

Een reiziger die rond het jaar 500 een bezoek zou brengen aan wat nu Noord- en Zuid-Holland heet, zou waarschijnlijk zo snel mogelijk weer zijn vertrokken uit deze bijna onbewoonde wildernis. Niets wees er namelijk op dat dit land, dat voor een groot deel uit plassen en moerassen bestond, ooit van enig nut zou zijn voor bewoners of heersers. Een eeuw later echter, hadden ambachtslieden en handelaars zich gevestigd aan de Rijnmond. Nog eens honderd jaar later werd er gevochten om het bezit van die rivier en de kuststrook. Weer tweehonderd jaar daarna trokken de eerste bewoners de tot dan toe onbewoonbare moerassen binnen. Rond het jaar 1000 ten slotte, durfde de plaatselijke leider Dirk III zijn keizerlijke opperheer te trotseren. Deze Dirk werd al ‘graaf’ genoemd, maar van een graafschap “Holland” was nog geen sprake. Maar een paar generaties later speelden Dirks verre achterkleinzoons een rol in de internationale Europese politiek: Holland was een militaire en economische macht geworden. Een merkwaardige samenloop van natuurlijke, economische, politieke en persoonlijke omstandigheden.

Thema 1 “Erfgoed & Omgeving”

Co Verdaas

Erfgoed heeft de toekomst

Nederland staat aan de vooravond van een herinrichting: 800.000 nieuwe woningen, de energietransitie, hervormingen in de landbouw, klimaatadaptatie, enzovoorts. Erfgoed kan helpen om het verleden en de toekomst in het hedendaags handelen op elkaar te betrekken. Erfgoed kan ook richting geven. Dit lukt alleen als we ons erfgoed op waarde schatten en durven te verbinden met de opgaven waar we voor staan. Co Verdaas plaatst de omgang met erfgoed in een breder toekomstgericht perspectief, duidt de consequenties van de Omgevingswet en geeft voorbeelden die relativeren en wellicht ook provoceren.

Jan Kolen

Van landschapsbiografie naar landschapszorg

In het onderzoek naar het erfgoed van de omgeving is de afgelopen jaren veelvuldig gebruik gemaakt van de benadering van de “landschapsbiografie”. Deze benadering maakt het mogelijk om inzichten te verbinden uit de landschapsgeschiedenis, archeologie, architectuur- en stedenbouwgeschiedenis, en de ecologie.

Landschapsbiografie kan gericht worden toegepast om narratieven over het landschap en de regio te betrekken bij het landschapontwerp. Ook kan het oplossingen aandragen voor regionale duurzaamheidsvraagstukken, de “sustainable development goals”. De presentatie bekijkt de specifieke vraagstukken van Zuid-Holland, evenals de waarde van het toepassen hierop van de landschapsbiografische methode.

Pieter Schengenga

Ruimtelijk Beeld Hollands Buiten

Een “parelketting” van (grotendeels) zeventiende-eeuwse landgoederen en buitenplaatsen, evenwijdig aan de kustlijn gelegen, vormt de Landgoederenzone van Zuid-Holland. Deze cultuurhistorische waardevolle locaties vertellen gezamenlijk het verhaal van de Gouden Eeuw en van het ontstaan van het ons omringende cultuurlandschap. Terwijl de omliggende gronden werden bebouwd, is de Landgoederenzone door de eeuwen heen groen gebleven. Het gebied vormt daarom ook een oase van rust, van grote waarde voor de kwaliteit van onze leefomgeving. In deze deelsessie wordt ingegaan op het Ruimtelijk Beeld Hollands Buiten dat is opgesteld om de kwaliteiten van deze omgeving te versterken.

Harm Veenenbos

Landschap en transitie

We leven in een tijd van forse ruimtelijke uitdagingen. De klimaatverandering, de overgang naar duurzame energie en de nieuwe woningbouwopgave voor de Randstad vragen alle om aanpassingen en leggen een claim op onze ruimte. Dergelijke opgaven vragen om het maken van keuzes, maar ook bieden mogelijkheden. Verandering is daarom misschien wel de meest constante factor in het landschap. We moeten daar bewust mee omgaan en oog houden voor de historie van het landschap. Als Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit heeft Harm Veenenbos verkenningen verricht op het gebied van duurzame energie en leefomgeving. Hij vertelt over de resultaten van zijn verkenningen en over de balans die hij daarbij actief zocht tussen behoud en vernieuwing.

Thema 2 “Erfgoed & Samenleving”

Linda Malherbe

Een verhalenhuis voor Rotterdam: over erfgoed, vertelkunst & nieuwe verbindingen

Verhalenhuis Belvédère in Rotterdam is een nieuwe speler in het culturele veld. Belvédère bouwt aan een hedendaagse vertelcultuur: de levende geschiedenis van mensen en gemeenschappen vormt de basis voor persoonlijke verhalen die in verschillende (kunst)vormen worden uitgedrukt, zoals tentoonstellingen, (audio)voorstellingen, stadswandelingen, volkskeukens en evenementen. Verhalenhuis Belvédère wil bijdragen aan een meer verbonden stad en samenleving door het samenbrengen van verhalen, culturen en generaties, en het verbinden van materieel en immaterieel erfgoed en van de individuele ervaring met de collectieve ervaring. Mede-oprichter en bedenker Linda Malherbe vertelt over het ontstaan van Verhalenhuis Belvédère en over persoonlijke en inspirerende ontmoetingen met een diversiteit aan mensen en gemeenschappen.

Irina van der Vlag-Churylova

De echte cultuur is geworteld in het landschap

Irina van der Vlag-Churylova is een landschapshistorica met een persoonlijk verhaal van twee immigraties. Haar ervaringen met maatschappelijke en landschappelijke integraties leidden tot het initiatief Project Landing. Het klinkt logisch dat vertrouwdheid met je fysieke woonomgeving belangrijk is voor een gevoel van “thuis”, maar het is niet vanzelfsprekend. Dit is de tijd van de grootste menselijke migratie die de wereld ooit heeft gekend, een tijdperk van digitalisering en *virtual reality*. Voor nieuwkomers is het daarom een grote uitdaging om het gevoel van vervreemding van de fysieke omgeving tegen te gaan. Erfgoed kan daarbij een positieve rol spelen.

Marca Bultink

Bollenerfgoed, landschap, erfgoed en identiteit

In Zuid-Holland heeft de Bollenstreek een unieke identiteit. De teelt van en handel in bloembollen uit zich in het landschap door de aanwezigheid van veelkleurige bollenvelden en karakteristieke bollenschuren. Deze gebouwen en hun plek in het landschap vertellen het verhaal van de bloembollencultuur en daarmee van de ontwikkeling van de Bollenstreek. In de afgelopen decennia is dan ook hard gewerkt aan het behoud en de herbestemming van de bollenschuren. De Bollenstreek draait echter om meer dan de gebouwen alleen. Het erfgoed van de bloembollencultuur toont ook de inventiviteit en het ondernemerschap van bloembollenkwekers en -handelaren, die hun stempel op het landschap hebben gedrukt. Het herinnert aan de zware arbeid op het land en in de bollenschuren in de periode voor de mechanisatie. Door het bollenerfgoed zichtbaar te houden in het landschap worden bewoners en bezoekers van de Bollenstreek zich bewust van dit verleden en van de identiteit van dit gebied.

Bart de Leede, Frank Tomei en Wibo Broek

Beleef Vlaardingen 1018 in 2018

Met de campagne 'Beleef Vlaardingen 1018 in 2018' herdenkt en viert Vlaardingen dit jaar het duizendjarig jubileum van de Slag bij Vlaardingen. In deze historische veldslag versloegen graaf Dirk III en zijn manschappen een groot keizerlijk leger. De gebeurtenis wordt gezien als een mijlpaal in het ontstaan van (het graafschap) Holland. Het herdenkingsjaar werd afgetrapt met de rondreizende tentoonstelling 'De eerste eeuwen van Holland - het verhaal van een eigenzinnig graafschap'. Daarnaast vinden verschillende indrukwekkende evenementen plaats zoals een heropvoering van de veldslag met middeleeuws kampement, een historisch stadsspektakel in de binnenstad, een Varend Corso met het thema 'Helemaal Hollands', de bouw van twee middeleeuwse huizen in de Broekpolder, en de tentoonstelling 'Boer en burcht' in het Museum Vlaardingen. Deze grote publiekstrekkingen, maar ook originele kleinere initiatieven vanuit de Vlaardingse samenleving, doen de Slag bij Vlaardingen leven onder de Vlaardingers, bij bewoners van de regio en bij belangstellenden in binnen- en buitenland. Ook zijn er kansen om de campagne in samenwerking met andere steden en initiatieven te verbinden aan het overkoepelende thema 'ontstaan van Holland'.